

2019-10-31

u.registrator@regeringskansliet.se

Föreningen Sveriges socialchefer (FSS) synpunkter på regeringens forskningspolitik

Föreningen Sveriges socialchefer har tidigare inkommit med underlag till regeringens forskningspolitik 2015-10-10. Vi vill med denna komplettering göra följande förtydligande:

Om Sverige har för avsikt att vara bland de främsta forskningsnationerna i världen behöver Sverige ha forskningsstrategier som även täcker frågor inom den svenska välfärden. Strategierna behöver säkerställa att forskningsmedel riktas även till samhällsvetenskapliga forskningsfältet. Forskning inom människobehandlande organisationer behöver öka för att på sikt säkerställa kvalitet inom välfärdssektorn. Utbildningarnas forskningsanknytning behöver också stärkas.

Den svenska välfärden berör alla invånare i samhället någon gång under livet vilket gör att intresset av att säkerställa vad som är verkningsfullt borde vara högt.

Inspel till regeringens forskningspolitik

Samverkan mellan praktiken, professionen och akademins företrädare

Samverkan behövs för att uppnå en helhetssyn på utmaningar, möjligheter och ansvar samt för att gemensamt åstadkomma de förändringar som krävs för att möta befintliga och framtida utmaningar och skapa en effektiv och jämlik socialtjänst. Bristande utvecklingskraft och effektivitet beror delvis på att socialt arbete och forskning är separerade mellan olika huvudmän. Det finns ingen tydlig koppling mellan praktik och forskning inbyggt i vare sig ledarskapet eller professionen. Mycket av forskningen inom socialt arbete sker utanför den ordinarie praktiken.

För lärosätena är det en utmaning att utveckla forskning- och utbildningsmiljöerna så att de stärker varandra, men också att behålla och vidareutveckla befintliga utbildningar. Forskning som sker i partnerskap är därför en viktig drivkraft både för utvecklingen av socionomprogrammet och socialtjänsten.

De hinder som det dubbla huvudmannskapet innebär behöver undanröjas och ledarskapet förstärkas för att ge bättre förutsättningar för en kunskapsbaserad socialtjänst.

Integrering av forskning i det löpande vardagsarbetet och goda utvecklingsmöjligheter för kliniska forskare inom socialt arbete

Det är angeläget att vidta åtgärder för att öka samorganiseringen av forskning och praktik. Betydelsen av samordning och starka strukturer för tillvaratagande av forskning och erfarenhet betonas i utredningen om ett system för nationell samordning, rådgivning och stöd till den kliniska forskningens aktörer (SOU 2013:87). Särskilt markeras integrering av forskning i det löpande arbetet och goda utvecklingsmöjligheter för kliniska forskare. Faktorerna överensstämmer med rekommendationerna som kom ur Utredningen om evidensbaserad praktik (SOU 2008:18), och som betonade behovet av att ge stöd till

strukturer som integrerar forskning, högre utbildning och praktisk verksamhet, till exempel lokala avtal mellan universitet/ högskola och kommun om delad tjänstgöring, arbetsplatsförlagd utbildning, utvecklad användning av forskarkompetens inom den praktiska verksamheten, forskarhandledning vid uppföljning och utvärdering av den egna verksamheten.

För att stärka praktiknära forskningsstudier i Sverige krävs att det finns tid och resurser för forskare att utforma och genomföra studierna. De regionala FoU-miljöerna inom socialt arbete har stor potential att ta en mer aktiv roll som brygga mellan akademi och praktik i kunskapsstyrningen och kunskapsutveckling.

Tillämpad välfärdsforskning måste vara interaktiv

Det bör vara ett krav på att praktikföreträdare är medsökande när bidrag söks från det tioåriga forskningsprogrammet Tillämpad välfärdsforskning (Forte). I de två första utlysningarna har bidragen företrädesvis gått till universitet och högskolor, trots den kritik som förts mot avståndet mellan teori och praktik, mellan forskare och klienter, och mellan forskare och praktiker. De som utvecklar kunskap är sällan involverade i att implementera eller praktiskt använda densamma, vilket riskerar att leda till att förenkla snarare än att synliggöra och erkänna den komplexitet som exempelvis socialt arbete innebär.

Den interaktiva forskningsansatsen är ett sätt att utveckla lokal evidens. Ansatsen bygger på ett nära samarbete mellan forskare, profession och målgrupp, vilket även skapar goda premisser för ett kontinuerligt lärande och utveckling av verksamheten.

En viktig faktor för att förändringsprocesser ska bidra till att säkerställa kvalitet inom välfärdssektorn är att forskning och utvecklingsarbete är sammanlänkade. Forskning behöver bidra med systematisk dokumentation av utvecklingsarbetet för att öka spridning av kunskaper och erfarenheter.

Nyttiggörande av forskningsresultat måste prioriteras

Lärosäten måste stödja processer som främjar nyttiggörande av forskning. Det går att både utveckla och öka användningen av kvalitetssäkrad kunskap om fler yrkesprofessionella i olika former engageras i kunskapsstyrningen.

Det finns skäl att utreda förutsättningarna för ett nationellt kunskapscentrum för samordnad kunskapsutveckling, kunskaps-spridning samt utveckling och förvaltning av evidensbaserade metoder.

Satsa på nationella databanker och kvalitetsregister

Regeringen bör säkerställa att nationella databaser och kvalitetsregister kvalitetssäkras för att möjliggöra en sammanhållen, effektiv och tillgänglig insamling av data inom socialt arbete.

Karriärmöjligheter inom socialtjänsten

En god arbetsmiljö, bra arbetsvillkor och möjligheter till kompetensutveckling och kontinuerligt lärande är några viktiga förutsättningar för att behålla och attrahera personal till socialtjänsten. Det långsiktiga behovet av kompetens i socialtjänsten måste ta hänsyn till framtida förändringar i målgrupper och hur kompetensutveckling och arbetssätt kan utvecklas för en effektivare socialtjänst.

En karriär kan handla om att bredda sitt kompetensfält och arbeta med andra brukargrupper eller arbetsuppgifter som exempelvis forskning och utbildning, eller fördjupa sig inom professionen. Inom hälso- och sjukvården, genom s.k. ALF-avtal, finns möjlighet för läkare att bedriva forskning kombinerat med kliniskt arbete, vilket har föreslagits ska tas fram i betänkandet om framtidens specialistsjuksköterska. Även professioner inom socialt arbete måste beredas denna möjlighet.

I dag finns alternativet, om än i begränsad omfattning, för yrkesverksamma inom socialtjänsten är att gå en forskarskola med målet att uppnå en licentiatexamen genom det tioåriga forskningsprogrammet för tillämpad välfärd. Det är angeläget att ett system för att licentiandernas nyvunna kunskap och kompetens tillvaratas i verksamheten, men också skapa ett system som möjliggör fortsatt utbildning.

För Föreningen Sveriges socialchefer

Monica Persson, ordförande

Föreningen Sveriges socialchefer är en partipolitiskt obunden förening som verkar för utveckling av den svenska välfärdsmodellen. Vi arrangerar årligen den socialpolitiska konferensen Socialcheferdagarna. Läs mer på socialchefer.se och socialcheferdagarna.se